

HET HUIS AAN DE BLIJMARKT

thans Kantongerecht te Zwolle

DOOR

J. GEESINK

Onder de woonhuisgevels te Zwolle zijn er vele, die sterk den meer Hollandschen invloed niet zijn ontgaan; er zijn zelfs halsgevels, die volledig de kenmerken van den Vingboomstijl vertoonen; zoo vindt men b.v. in de Diezerstraat op No. 43 een huis met in het fronton het jaartal 1667. Ook bevindt zich een dergelijke gevel op Thorbeckegracht no. 17 met het jaartal 1671, die vooral opmerkelijk is om den top, die door zijn klauwstukken in den vorm van adelaars, veel overeenkomst met gevels als op het Rokin no. 91 te Amsterdam vertoont. De gevel op Melkmarkt 14 vertoont eveneens sterk het Vingboomstijl met zijn afzonderlijke pilasterstellingen. Ook de meer breede Hollandsche pilastergevel op Voorstraat 43, anno 1666 met zijn kolossale pilasterorde, de dito gevel op Bloemendalstraat 14 dateeren ongeveer uit dienzelfden tijd.

Naast dezen trekt ook de aandacht het meer uitheemsche type van het breed woonhuisfront, met name het huis nog steeds bekend als „De Witte Leeuw” op Diezerstraat 58, dat door verbouwing van het gelijkvloersche gedeelte een gewijzigd type heeft gekregen van een meer middeleeuwsch travée. Deze onderscheidt zich echter van den hier reeds genoemden pilastergevel op Voorstraat 43 door de meer vlakke behandeling en de totale afwezigheid van pilasters. Toch ziet men in de geprofileerde lijsten boven de vensters gelijkvloersch en op de eerste verdieping en in de festoenen tusschen de vensters, motieven van meer Hollandschen oorsprong en heeft het een onmisken-

baar eigen karakter, een meer locale kleur, hetwelk dan ook aan den dag komt in het ontbreken van een fronton, dat wordt vervangen door een dakvenster met als vleugelstukken zwaar gebeeldhouwde vaten en festoenen.

Zijn echter in de steden van Holland nog tal van dergelijke huizen als de hiergenoemden in stand gebleven, het huis Blijmarkt 16 is evenwel het eenige, dat hier te Zwolle vrijwel ongeschonden is bewaard. Het is nog geheel het huis uit den tijd, dat de oude trap- en tuitgevels of halsgevels niet meer konden voldoen aan de eischen die gesteld werden bij den bouw van de meer bredere huizen der welgestelde burgerij. Immers indien men dan een gevel zou optrekken in den ouden bouwtrant, dan zoude men veel te hoog moeten bouwen en daardoor zou een reusachtige en voor de bewoners geheel onnoodige zolderruimte ontstaan. Vandaar dat men voor deze grootere huizen de opgaande dakstructuur verving door een meer horizontale. Maar omdat het oog daaraan niet gewend was, behield men door middel van een frontispice boven de gevellijst de herinnering aan de oude bouworde. Aldus bezit deze gevel een geheel driehoekig frontispice, gedragen door vier platte pilasters.

Indertijd behoorde het huis toe aan Antoni Swier van Haersolte, gehuwd met Coenradina Wilhelmina van Dedem, heer en vrouwe van Staverden, Elsen, Bredenhorst en Swaluwenberg; het dateert uit het einde der 17de of het begin der 18de eeuw.

Het schijnt van oorsprong steeds een fraai en goedgebouwd huis te zijn geweest. Blijkens een testament, gedagteekend 1733 Mei 2, bepaalde genoemde Antoni Swier van Haersolte, dat „ons woonhuis aan de Blijmarkt (sal) met alle daarin zijnde meubelen, so van gemaakt silverwerk, klederen, linnen, tafel en beddegoed en verderen inboedel, soo tegenwoordig als 't gene ons van diergelijke nature vorder aankomen en aansterven, ende daarin bevonden sal worden, welke ons (vijf) dogteren te samen en met uitsluiting van onsen zoon zullen erven en profiteren, zullende die van onse dogteren welke ongetrouwd blijven, 't selve huis met zijne behangsels, schilderijen boven de

deuren en voor de schoorsteen en wat daarin aard- en nagelvast is, haar leven lang sonder huure daar van te geven tegen behoorlijke reparatie mogen blijven bewoonen".

Deze Antoni Swier van Haersolte was geboren te Zwolle 1 Juli 1690 en was verschreven in de Ridderschap van Overijssel; hij is hier overleden in 1733; huwde op 9 Aug. 1720 te Wijhe Coenradina Wilhelmina van Dedem, geboren te Zwolle 1701 en overleden 25 Aug. 1751.

Blijkens het register van den 50sten penning aanwezig in het Oud-archief te Zwolle, maakte in 1760 op 1 November Cornelis Jacob baron Mahony bekend, dat hij op 10 October daaraanvooraangaande gekocht had (blijkbaar bij onderhandse acte) van de erven Conradina Wilhelmina van Dedem, douairière baron van Haersolte, het huis aan de Blijmarkt te Zwolle, bewoond door den Grave van Wartensleben voor 10.000.— gld.

Blijkens het register van den 50sten penning maakte oud-burgemeester van Zwolle D. Thomassen á Thuessink op 22 December 1791 in zijn qualiteit als executeur van de uiterste wil (testament geopend 1791, Nov. 15) van wijlen de jonkvrouwen C. I. en I. M. Mahony bekend, dat het huis door dezelve bewoond geweest, staande aan de Blijmarkt, volgens hun uiterste wil was aangeërfd door Vrouwe Carolina Taets van Aemerongen, geb. van der Duyn. Of deze laatste het huis heeft bewoond, is tot heden onbekend; wel is bekend, dat in 1813 daar de heer Royer woonde en later de familie Revius. Na 1909 woonde er de oud-commissaris der Koningin, de heer P. Lycklama à Nyeholt en laatstelijk Mr. O. F. Greven.

Litteratuur betreffende dit huis bestaat niet. Wel wordt het perceel vermeld in de „Wandelingen door Oud-Zwolle” van F. A. Hoefer, verschenen 1912, bladz. 114 en 131, doch zonder verdere beschrijving. Ook vindt men het vermeld in „Oudheidkundig Jaarboek” 3de serie, van het Bulletin van den Nederlandschen Oudheidkundigen Bond, 6de jaargang, 1926, bladz. 76.